

Univerzita Karlova v Praze

Ústav české literatury a komparatistiky

Posudek diplomové práce Anastasie Karpety *Fragmentární psaní: motivy středoevropského literárního diskursu v postmoderní ruské literatuře*

Diplomová práce Anastasie Karpety vznikala poměrně „bolestně“. Nápadů, materiálu, podnětů a témat bylo totiž tolik, že by vydaly tak na tři disertační práce. Prvním úkolem bylo tedy škrtat, vypouštět, ponechávat stranou, precizovat, rámovat, apod. To se Anastasii skvěle podařilo, a přitom tato „dřina“ není pro čtenáře vůbec patrná. Text si navíc, i přes výraznou redukci původního záměru a materiálu, ponechává v pozadí původní košatost.

Stěžejním směřováním práce je analýza tvorby ruského autora Pavla Pavloviče Ulitina v kontextu středoevropského literárního diskursu, s důrazem na fragmentární charakter psaní. Práce je tak rozkročena mezi komparatistickou analýzou literárního textu, literárně teoretickým problémem fragmentarizace a literárně historickou, areálovou perspektivou. Ve všech třech aspektech je velmi precizní a současně přichází s řadou inspirativních podnětů.

Co se týče středoevropského literárního diskursu, autorka sumarizuje uvažování o střední Evropě, přičemž se nejedná pouze o nutný přehled, ale poskytuje poučený vhled do esejistického myšlení o střední Evropě a jednotlivé koncepty mezi sebou komparuje, kontextualizuje a kriticky hodnotí. Akcentuje pak především jazykovou polyfonii, specifický vztah centra a periferie, imanentní přítomnost dějin, fragmentarizaci paměti. To, co zdůrazňuje především, je pak aspekt fragmentárnosti.

Díky bohatým (a kriticky nahlédnutým) metodologickým přístupům do práce funkčně zapojuje jak středoevropskou esejistiku, tak klasicky komparatistické studie (Susini-Anastopoulos) či ruský formalismus. Hledá (a nalézá) různé inspirativní a funkční pojetí fragmentárního psaní. Podstatný je například pokus vymezit fragmentární prózu vůči postmoderní intertextualitě a otevřenému dílu či nelineárnímu psaní. Originální je také promýšlení a domýšlení různých podob montážového psaní, dialektika a funkce montáže nebo problém pravděpodobnosti a důvěryhodnosti fragmentárního a montážového textu.

Jádro práce tvoří analýza tvorby P. P. Ulitina, jenž je i pro rusistický kontext v podstatě dosud neznámým autorem. Bylo na diplomantce, aby jej tedy „objevila“. Skutečně poctivě prostudovala archivní materiály, a jak dokládá obrazová příloha, již to byl poměrně náročný úkol. Smyslem však nebylo „představit“ zajímavého, neznámého autora. Ulitinovu

tvorbu diplomantka interpretuje neustále na pozadí tvorby dalších středoevropských autorů. Např. Péter Esterházyho, Thomase Bernarda, Stefana Chwina, Dragana Velikiće či rytmicky se vracejících Bohumila Hrabala, Jiřího Koláře či W. G. Sebald. Komparace však, jak zdůrazňuje autorka, nesměřuje k zapojení ruské prózy do středoevropského kontextu, třebaže se to v souvislosti se samizdatem a undergroundem nabízí, spíše se hledají podobnosti v konstrukčních principech textů.

Do popředí výrazně vystupuje analýza „stylistiky skrytého syžetu“ či funkce montáže v historickém a biografickém narativu. Anastasia přitom doplňuje a reinterpretuje postupy, které se tradičně spojují se středoevropskou literaturou – např. traumatická perspektiva vyprávění („tíže dějin“, optika poražených). Analýza vizuálně reprezentativního charakteru textu pak demonstruje nejen různé aspekty montáže a fragmentu, ale směřuje i k úvaze o různých principech autentizace a fikcionalizace v (auto)biografickém vyprávění. Nechybí ani interpretace různých podob autoreference, citátovosti a „kolážování reality“.

Přes výše zmiňovanou hutnost je práce Anastasie Karpety neuvěřitelně čtivá. Čteme něco jako esej s tajemstvím, kdy čtenář neustále napjatě očekává, co a jak bude pokračovat. Autorka funkčně pracuje s mottý a citáty a dá se říci, že montáž, koláž a fragment ovládla i jako stylistický a kompoziční princip vlastního textu. V textu se poměrně často objevují drobné gramatické chyby, ale vzhledem k tomu, že autorka není rodilou mluvčí, lze je tolerovat, navíc absolutně nebrání srozumitelnosti textu. Naopak precizně překládá z cizojazyčné literatury (včetně deskripcí z azbuky do latinky). Ocenit je třeba také obrazovou přílohu a appendix, jež v některých heslech směřuje k dalším interpretací textů P. P. Ulitina.

Práce Anastasie Karpety rozhodně převyšuje standard diplomových prací. Jedná se o text náročný a čtenářsky atraktivní současně, text s řadou originálních a inspirativních podnětů. Proto tuto diplomovou práci s radostí doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

Mgr. Blanka Činátlová, Ph.D.

V Praze 7. září 2015